

סוף זמן קר"ש

עש"ק חקת

8:39

עש"ק בלק 8:41

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדרק בלק סוף.

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת חקת

סיום מסכת גיטין

פרשת בלק

מס' ביצה ב ער ד.

תנ"א וא מן ליעת רב"י תורה"י
(ואר דא אפ"ק לנפיקתין אין אידען היתיר)
מזכיר רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

שנה י' גליון ל"ה (תכ"ו)

בדר"ה תמוז תשס"ח

חקת

לא יהרהר בסיפורים הללו

נראה לי טעם סמיכות שלש פרשיות הללו, פרשת שלוח מרגלים ופרשת קרח ופרשת חוקת, כי בראות האדם במעשים אלו הנעשים בקרב ישראל נעשה משתומם ומתבהל, כי איך ומדוע יהיה כואת ישראל אשר אחר כל הנתים והנפלאות אשר ראו בעיניהם יחטאו בעצת מרגלים, וגם אחר כך, אחר שראו כולם את עונשם של מוציא דבה איך יעמוד קרח ועדתו לחלוק עם משה רבינו ע"ה, והמה דברים מתמיהים ומבהילים את האדם, והגם כי כל ישראל מאמינים אשר התורה וכל הסיפורי מעשיות הוא רוא דרוין וסודות גדולות וכל תיבה וכל אות יש בו סודות גדולות וכל חיבה וכל אות יש בו סודות החכמה אבל כ"כ הפשטיות ג"כ אמת לאמיתו וצריכים ללמוד ולהבינו על אמיתותו, ולפיכך כדי שלא יהרהר אדם בסיפורי מעשיות הללו, היינו בשלוח מרגלים ומעשה קרח, הסמיך אחריהם מיד פרשת חוקת, למען להזהיר את האדם ולורו שלא יהרהר כלל וידע וישכיל ויבין כי הכל חוקת המלך הוא ואין אתה רשאי להרהר אחריו והבחירה ניתן ביד האדם והבן.

עבודת יששכר

לטהר טמאים לטמא טהורים

ובכס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המזבח וגו'. יש לתת טעם על מה שהכהן המתעסק לעשות את הפרה כדי לטהר את אחרים. הוא נטמא אז, ודהנה הביא רש"י בשם רבי משה הדרשן שהפרה באה לכפר על מעשה העגל. והנה איתא בע"ז (דף ד') ולא היו ישראל ראוין לאותו מעשה לעשות את העגל אלא כדי להורות תשובה לרבים. נמצא שהרור ההוא נטמא בעגל רק כדי לטהר את אחרים, את הדורות הבאים, שיראו כי מעלת תשובה לרבים להטהר ולהתקדש ל'. וכנגד זה גם טבעה של הפרה אדומה כך הוא, שאת אחרים הוקיין לטהרה היא מטהרת, והמתעסקים בה נטמאים לצורך הרבים.

חתם סופר

מלך עוקר הרים

דרך המלך נלך. קשה למה נקט לשון כזה, ולא אמר דרך האמצעי נלך וכיו"ב. ונראה דאיתא בגמרא מלכא אמר עקור טורא, שהמלך יכול למימר לעקור הר וצריכים לצייתו. והנה ידוע שעמוד הענן היה משהו לפני ישראל את כל ההרים והגבעות לעשותם דרך מישור. והשש אדם שאז יחברו הבתים והבנינים הבנויים על ההרים והגבעות, ולכן מיאן לתת להם ללכת דרך ארצו. ולזה אמר משה, דרך המלך נלך, שנלך בדרך שכבר נעקרו שם ההרים כפי שאומר המלך עקור טורא, וכבר הוא מישור שם, ולכן לא יעשה עמוד הענן שום היקיות וחורבנות.

נפארת ייחזק

לראות בחביריו כל מדה טובה

אל תירא אותו. ופי' בוודר שהיו מתייראים מאות מילה שניתן בבשר ע"י אאע"ה שהי' מב"ב, שנימולו אתו, ויש ללמוד מזה מוסר השכל שצריך לחפש בחביריו כל מדה טובה שנמצא בו ויחשבונו בעינינו בכל מיני החשיבות שיש בה במדה זו אצל חבירו, לא די שהי' מתייראים שהיו נימול אף גם זאת משום שנתנה בו ע"י אאע"ה ועוד יש ללמוד מזה ער

כמה צריך להבין להשתדל שיהי' נעשה מצות מילה ע"י היתור הגון שיוכל למצאו.

שבת מיהודה

אופן מלחמת היצר

על כן יאמרו המושלים בא חשבון וגו'. וז"ל דרשו (ב"ב עה): על כן יאמרו המושלים ביצורם באו ונחשוב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ידוע שעיקר שמירת האדם מהיצירה הוא אם אינו נותן לו לנעונו אפילו באפס קצהו, כמו שאמרו (במדבר רבה י ב) העינים רואות והלב מהרהר. והו שנאמר (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, ואם נותן לו להכנס בגבולו לא יוכל עוד להתגבר עליו, כמו שראינו במלחמת סיוחן, שתחילה כבש עיר ארנון גבול מואב וע"י זה לקח את כל ארצו מידו. והו על כן יאמרו המושלים ביצורם באו ונחשוב חשבוננו של עולם, מזה ילמדו דעת איך למשול ביצורם.

יערות דבש

כל המצות גזירת מלך הוא

מה ראה קרח לחלוק על משה פרשת פרה אדומה ראה. בהקדם דברי רש"י ז"ל והוא במדרש פ' קרח, שא"ל קרח למשרע"ה טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה, אמר להם חייבת, התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט א' של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה ע"כ, עכ"פ עיקר יסודו של קרח היה נבנה על אדני הסברא, דאין סברא לומר דחוט א' של תכלת יפטור, והטלית שכולה של תכלת לא יפטור, וגם מה שהקשה למשה בית מלא ספרים אם פטור ממוזה, יסוד קושיתו היתה נבנית על אדני הסברא. אולם באמת א"א לומר סברות בתורה ומצות שכולם גזירת מלך הם, ולא ישתנו לעולם אף אם הם בניגוד לסברת בני"א.

ולכאורה אפשר להביא ראיה מפורשת מפרשת פרה אדומה דכל המצות יש להם טעם, מדכתיב כאן זאת חקת התורה, וזאת מיעוטא הוא, משמע דרק מצות פרה חקה, אבל כל שאר המצות יש להם טעם, דאל"כ מיעוטא דזאת למאי אתא, ואפשר שזה פ"י המדרש מה ראה קרח לחלוק על משה במצות השי"ת ציצית ומוזה, וטען שא"א שיהיו מצות השם מנוגדים לסברת בני"א, וכי ידע שכל המצות הם גזירת מלך, ולא ישתנו מצות התורה אפילו אם הם בניגוד לסברת בני"א, לזה מתרץ המדרש פ' פרה אדומה ראה, שנאמר בה זאת חקת התורה, וזאת מיעוטא היא, משם ראה דשאר מצות התורה אולינן ב"י בתר טעמא.

דברי יואל

לימוד התורה בפה דוקא

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר. ורקדקו המפרשים מהו הכוונה בתיבת לאמר, והלא כבר נאמר בפסוק שלפניו וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. אך לדרכינו בא הכתוב ללמדנו הדרך יסובן אור בעסק התורה שצריך ללמוד דייקא באמירה בפה ובעריכת פתים, ולא די ללמוד במחשבה גרידא, ולזה אמר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, כי זאת חוקת התורה ואופן לימודה הרי הוא דייקא באמירה בפה.

ברך משה

אוצר הגנוז

סגולת בארה של מרים

ברמ"א (סי' רצ"ט ס"ג) איתא, יש אומרים לדלות מים בכל מוצי"ש, כי בארה של מרים טובה כל מוצי"ש כל הבארות, ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו (כל בו). ולא ראיתי למנהג זה, ע"כ. ועי' בשו"ע"ה (שם סי' כ) שהביא מנהג זה, ע"ש. ועי' בשו"ע"ה (שם סי' כ) שהביא מנהג זה, ולא הביא סיום דברי הרמ"א שלא ראה למנהג זה. ועי' בס' לקוטי סופר (מצוה לא, סוג אשה) שכתב, דפה בקהלתנו פאקש מקצת נשים נוהגות כן, ע"כ. ועי"ע בס' רמזי שבת (סי' תשכז) שכתב, דמי שיתנהג כן לא מפסיד, ע"כ.

וכתב שם בכל בו, טעם למה נהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תכף שישמעו ברכו לפי שמצאנו בהגדה שבארה של מרים נגזר בימה של טבריא וכל מוצאי שבת מחזירין על כל מעינות ובראות וכל מי שהוא חולה ומזמזם לו מאותו מים וישתה אפילו כל גופו מוכה שחין מיד נרפא, ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים ונתעכבה יותר מדאי ונודמנה לה בארה של מרים ומלאה כדה מאותן המים, כיון שבאת אצל בעלה כעס עליה ומרוב כעסו הפיל כדה מעל שכמה ונשבר הכד, ונפלו מטיפי המים על בשרו ובכל מקום שנתו שם המים נרפא השחין, ועל זה אמרו חכמים רגזו לא עלתה בידו אלא רגזנותו, ולכן נהגו לשאוב מים בכל מוצאי שבת.

ובמנהגי חת"ס (פ"ו הערה יא) איתא, בהבדלה הקפיד שיעמידו לפניו על השלחן כוס של מים ששאבו לשם זה בתחלה קודם ההבדלה, ואחר ששתה הכוס של יין שפך לתוכו מעט מן המים ושתה מהם, והנשאר שפך על ידיו והעבירם על עיניו ובגבוה ראשו, ע"כ. (וכתב בשו"ת משנה שכ"ז (ארח סי' סב), דבלתי ספק רעה בזה החת"ס לצאת דעת הרמ"א הנ"ל לדלות מים וכו'. ובחז"א מחתא לצאת גם דעת רב עמרם גאון ההובא בטור שם, להשטיף כוס ההבדלה במים, ומה שנסתייר מן המים מטילין על הידים ומעבירין אותו על העינים לכבוד המצוה, ע"ש).

עוד כתב בס' לקוטי סופר (שם), דאולי טעם המנהג, דלמן מצינו זכר בשלש סעודות ובלחם משנה, ולבאר לא מצינו זכר, ובשבת לא רצו לתקן שלא יבואו לידי חילול שבת בהבאת המים לבית. ועוד יען שמשם ואהרן נענשו ע"י המים לא רצו לעשות זכר לנס זה, רק מקצת זכר במוצ"ש לנשים דהמים היה בזכות מרים (תענית ט, ע"כ).

ועי' בס' כף החיים (פלא"ג, סי' לא סי"ג) שכתב, נראה דמלבד סגולת רפואת הנפש למי ששותה מים מבארה של מרים, עוד רבותא יתירה אשתכח, כי הם מסוגלות לפתוח לבו בחכמת התורה וכו', ע"כ. ובספר נגיד ומצוה שכתב וז"ל, כשאני חיים באתי אצל מורי זל"ה"ה ללמוד ממנו זאת החכמה, הלך מורי ז"ל לטבריא והולכיני עמו, ושם היה ספינה קטנה, וכשהיינו מהלכין בתוך הספינה לקח מורי ז"ל כוס אחד ומילא אותו מים והשקה לי אותם המים, ואמר לי עכשיו תשיג בזאת החכמה, כי אלו המים ששתית היה מבאר של מרים.

דרכו של הר"ק המגיד מטריסק זצוק"ל היה לומר בתוך דברי תורתו רמזים על ביאת המשיח על השנה הזאת שהיא ע"י, וכשעבר השנה ומשיח לא בא שאלו אותו מקורביו ע"י, והשיב אדיאט בנימ (קדושים לב) אם רואה אדם אביו ועבר על דברי תורה לא יאמר לו אבא אבא על דברי תורה, אלא יאמר לו אבא כך כתוב בתורה. לכן גם בענין ביאת המשיח כיון שאנו רואה מצבם של בני ישראל ברוחניות ובגשמיות, וכי כבר באו מים עד נפש, ונחזק מאוד לקרב ביאת משיח צדקינו, לכן הנני אומר לאבאנו שבשמים "אבא כך כתוב בתורה", רמז שיבוא משיח בשנה זו, ואני מתפלל שיהיה לרצון אמרי פי ויקרב ביאת משיחנו במהרה בימינו אמן.

בשנת תרל"ח זיכר הר"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זצוקללה"ה באופן חזק מאוד על ביאת משיח צדקינו, ואמר דבעל שו"ת מן השמים ששאל הרבה שאלות בשמים והשיבו לו ברמזים שונים והוא הי' צריך לפתור אותם, ופעם אחת שאל מתי יבוא משיח, והשיבו לו את הפסוק (שמות י, כב) מישאל אלצפן וסתרי. והעולם אמרו אז בפטשות דהפירוש בזה הוא כך: ממשאל היינו מיי שא"ל שאלות כאלו מתי תבא הגאולה, שהרי דבר זה הוא "אלצפן וסתרי" היינו שזהו דבר שצפון ומוסתר מבני אדם ואין זה דברים שמשיבים עליהם. אך המגיד מטריסק ז"יע למד בזה פטט אחר ואמר שהפירוש הוא כך: מישאל ואלצפין עולה כמנין תרל"ח, וסתרי היינו שאה"י עד עששו הי' זה דבר מוסתר ומכוסה מבניא, אבל כשיהיה הגימטריא של מישאל ואלצפין דהיינו בשנת תרל"ח אז יבוא כבר משיח, וזה מה שהשיבו לו משמים הפסוק מישאל אלצפן וסתרי.

וכשאמר המגיד מטריסק ז"יע רמז זה היה נראה אצל העולם שהוא אומר כעת דבר ברור יותר ודאי, שהרי אמר את זה כפשוטו על התשובה מן השמים על השאלה הנ"ל, וכמוכן שהעולם קבלו זאת באופן חזק ביותר. והנה אח"כ כשעבר השנה על תרל"ח ומשיח עדיין לא הגיע, ובשנת תרל"ט שוב אמר המגיד מטריסק ז"יע רמז חדש, ואז כבר היה דבר זה נראה מאוד דבר מוזר אצל העולם ונכנסו אליו לשאול אותו על זה, ואמרו לו שהרי הרבי אמר לפני שנה הרמז מ"משאל ואלצפן וסתרי" שמש"י יבוא בשנה הקודמת והרי הוא לא בא ומהו הפטט בדבר זה, וגם דהרי הדבר אומר כל שנה שמש"י עומד לבוא כבר בהרי הוא לא בא ומהו ההסבר בזה. נענה המגיד מטריסק ז"יע ואמר: אספר לכם מעשה מהרה"ק החוזה מלובלין ז"יע, שהיו שני חסידים שעשו מסחר בעצים – שבימים ההם היו מאוד עוסקים במסחר זה על השנים צברו הרבה סף וגם לו עוד משם את כל העצים ומוכרים אותם – ובדרך כלל היו מעבירים העצים דרך מי הנהרות לכל מיני מקומות שהיו משיטים את העצים בורם הנהר וזה היה פרנסה של הרבה אנשים, וגם שני החסידים הנ"ל עשו ביניהם שותפות במסחר זה, שבמשך כל השנים צברו הרבה סף וגם לו עוד כסף מאחרים וקנו יער גדול שהיה בו הרבה עצים וחשבו לעשות בזה מסחר גדול, והנה אחר שכתרו כבר את העצים ורצו כבר לילך להושיטם בנהר היה אז חורף ושלג גדול ושפאל כל המים שהנהרות מרוב קור ועשה קרח וכמוכן שלא יכלו להביא בהם את העצים, ונשברו כמה מאד שני חסידים אלו, שהיה יכול להגיע להם מזה הפסד גדול מאוד, ובפרט שהרי לא רק את הכסף הפריט שלהם השקיעו בדבר זה אלא גם היה מנאח בזה הרבה כסף של אחרים שלו לצורך זה ונעשה מאוד שבורים, ובאו אל הר"ק החוזה מלובלין ז"יע לטשוח בקשתם שיתפלל בעדם, והחוזה אמר להם שישארו אצלו לשבת וכן עשו.

ובשולחן ליל שבת אמר החוזה מלובלין דברי תורה, וכן אמר: כתיב (שמות ז, כא) ובני יצהר קרח ונגפ זוכרי, והפירוש הוא כך, ובני יצהר היינו שצריך להאיר (יצהר הוא מלשון צוה) לבני ישראל ולעוור להם, "קרח" מפני הקור והקפאון שנעשה, והעצה היא ונפי' היינו להפיג ולהפסיר קצת את הקפאון ועי"ז יזכרו כולם את הניסים של הקב"ה כשעשה להם, שהיה יכול להגיע להם מזה הפסד גדול למה מתוכן החוזה בדבריהם אלו ושמרו מאוד. וכמוכן שהיהודים האלו תיכף במוצאי שבת נסעו חזרה למקומם, וכמוכן שכך באמת היה שמעו התחיל הקרח להפסיר עד שנעשה שוב מים והיה להם סינע גדולה. אך שאר האנשים שעשו סינע לא הבינו כונתו ותמנו מאוד על התורה הנ"ל והיה זה דבר מאוד מוזר אצלם דמה השייכות של תורה זו כעת, ונכנסו אל בניו של החוזה מלובלין לשאול אותם מה היה כוונתו. והשיב החוזה מלובלין הנה באו אלי שני יהודים בבכייה גדולה והיו שבורים מאוד וספרו

היקולא דידיקיא

הרה"ק ר' אברהם מטריסק זצ"ל

ב' תמוז

שהשקיעו הרבה מעות במסחר של עצים ואף לוו בשביל זה הרבה כסף מאחרים ופתאום נעשו המים קרח ויכול להגיע להם הפסד גדול, וחשבתי לעצמי מה עושים כאן כעת האם אני יכול לומר חלילה להקב"ה שהוא אינו עושה טוב, עד שהחלטתי לעשות כמו שכתוב בשו"ע (יו"ד סי' ר"ט ס"ק י"א) שכשרואים שאבא אינו עושה טוב ורוצים לומר לו מוסר צריכים לומר לו בלשון "אבא – כך כתוב בתורה", וזהו מה שאמרת בדברי תורה דהנה יש כאן רמז בפסוק הנ"ל שהיהודים צריכים שיהיה להם ישועה וצריכים לעזור להם וכן באמת היה. כך אמר החוזה מלובלין ז"יע. וסיים המגיד מטריסק ז"יע ואמר, שזהו גם כל הענין מה שהוא אומר כל שנה רמזים על ביאת משיח צדקינו, שכל שנה הוא מראה להקב"ה רמז מה שכתוב בתורה שמש"י צריך כבר לבוא, ואם זה עדיין לא נתקיים בשנה זו מחמת קטרונים וכדו', אז בשנה הבאה הוא שוב אומר על זה רמז אחר מהתורה.

הנה זאת ידוע ומפורסם לכל שהי' מנהגם הק' של הרבנים הצדיקים בני המגיד הק' מטריסק זצוקללה"ה בחג הסוכות לסעד סעודתם אצל אביהם המגיד הק' זצוקללה"ה, כי הי' חושבם מהאופיין עילאין יקירין וקדישין. פעם אחת בחול המועד סוכות נתאספו הרבנים הצדיקים בני המגיד זצ"ל, להיות משולבים איש אל אחיו ללכת לסעוד סעודתם אצל המגיד הק' זצוקללה"ה. וכבואם בפרוודור של בית המגיד זצ"ל שמעו את קול המגיד הק' זצ"ל בהתלהבות עצום ונורא מאוד בזה הלשון: רבשי"ע למה תגזרו אתה גזירות לא טובות ח"ו והנני מוכרחים אנו לבטלם, כי הקב"ה גזר וצדיק מבטל, שבוה נראה כאלו אנו עושים אצ"ל שנינו רצון ח"ו, הלא יותר טוב ויפה אף נעים שאנו נגזר גזירות טובות ואתה תקיימם, חן אמת שרבותינו ז"ל אמרו (מ"ק טו.) הקב"ה גזר והצדיק מבטל, הלא כמו כן אמרו ג"כ (שבת טו.) הצדיק גזר והקב"ה מקיים, אי"כ גזירותיו טובה. וכפל את הדברים האלה כמה וכמה פעמים בהתלהבות רשפי אש נורא מאוד.

והרבנים הצדיקים הקדושים יראו לגשת אל הקודש לפתוח את דלתות ההיכל הקדוש, אך כאשר שמעו כי גמר את דבריו הק' נח וקטט מרעיש התלהבות, אזי פתחו את הדלת ונכנסו פנימה. אולם בהכנסה היו מהרהרים בלבם על אביהם הרב המגיד ז"ל שהוא ח"ו כמטיה דברים כלפי מעלה. אמנם הרב המגיד ז"ל ברוח קדשו אשר הופיע עליו ממרומים הריגש את כל זאת מה שיש בלבם עליו, ואזי כאשר ישבו לפניו הצעיר כצעיר והבכור כבכורתו, פתח הרב המגיד את פיו הק' ואמר בזה הלשון: בני היקרים אספר לכם מעשה נפלאה מהרב הקדוש וטחור רבי יצחק מראדוויל זצ"ל.

ידוע לכל כי בכל לילה ולילה הי' דרכו בקודש קדשים להעלות נשמתו להעלמות העליונים ללמוד שם דרכי עבודת השי"י, שהי' הולך בהיכלות עליונים במקומות מושבותיהם של צדיק וצדיק, וכל אחד ואחד הי' מוסר לו דברים נוראים מהסודות העליונים, ומה שהודיעו לו בעלמות העליונים או מה שהי' רואה שם הי' דרכו בקודש לספר לאנשי המקורבים אליו ביום המחרת. פעם אחת בלילה עשה עליית נשמה והעלה נשמתו למעלה למעלה מאוד מאוד כי הי' אז עת רצון, וניתן לו רשות לחפש בגנוייה דמלאכ, והי' הולך בכמה וכמה היכלות קדושים ורמים, ובכל שעה ושעה הי' הולך ועולה ממדרגה למדרגה מהיכל להיכל עליון, ובכל היכל היכל היו גגלים וסתר צמורה סודות תורתיו הקדושה, והי' כל עלה למקום קדוש עליון ביותר ורצה לכונו להיכל קדוש מאוד מעלה, והי' כאשר אך רצה לפתוח את הדלת יצא בת קול בקול רעש גדול: חזור לאחור! אל תעו במשיחי כתיב (תהלים ק"ח טו.) והי' מרתת כל גופי, וחלשא דעתי מאוד, ונכנע בהכנעה גדולה ללא עוד שרצה ולכת משם אל מקום אחר, אולם תיכף

ומיד שמע מחדש קול חיבה: יצחק בני היקר, תדע לי בזה ההיכל שוכן אני אביך (הוא רבינו קדוש וטחור איש אלקים וכו' רבי ר' מיכיל מולטאשוב זצוקללה"ה), ודע לך בני כי עוד לא ניתן לך רשות לכונו במקום הזה. שאל לו: אבי, מה טעם יש בזה, ענה לו מפני שלא הגעת עדיין לנכונות הקודמה הפנימית השלמות אמיתית ובפרטות, מצד החטא שעשית בלילה הזאת.

הה"ק מוה"ר יצחק בשמעו תיבת חטא נתפעם רוחו בקרבו ונשתנה פניו לכמה גוונים, אויל חיוור ואתי סומקא, יען כי לא הרגיש בעצמו שום חטא קל מלילה הזאת, וגם פשפש ולא מצא, אזי ביקש מאביו שיספר לו מה שעשה. אמר לו: ספר לפני את כל הענינים שעשית בלילה הזאת ואז אראה לך עין בעין החטא שלך. השיב לו הה"ק מוה"ר יצחק ז"ל אין לי לספר לך רק דבר אחד, שבלילה זו הי' אצלי עני אחד ושאל מאתי דבה גדולה לדבר גדול ונחוק, ואתה אבי הלא ידעת את מדך ערכי כי לרש אין כל, רק דבר אחד הי' אתי וזאת רציני ליתן לו, אכן הוא לא הי' חפץ לקבל, כי אמר שבזאת הניתנה לא יחיי לו שום עזר כלל, אי לזאת לא נתתי כלל, רק הייתי מנחם אותו ומפיסו בדברים רצונים, והייתי מדבר על לבו באשר שהבורא ית' אוהב את העניים ולכן מייסרם ומוכיחם, כמאמר הכתוב (משל ג, י) כי את אשר יאהב ד' יוכיח, ופטרתיו לטולם. וסיים את דבריו בלשון הק': יותר חדות לא הי' אצלי בלילה.

אמר לו אביו הק': אין אני צריך לשמוע יותר כי זה הוא הדבר אשר על ידה לא זכית לכונו בהיכל זה שכולו קודש, ועל דבר הזה הנני מוכיחך, כי הי' לך להתפלל להשיי על העני הזה ולהתווכח עם רבוך על העולמים המנחה את העולם ברחמיים רבים שירחם על העני הזה ג"כ, כי באמת במתיבתא דרקיין אין הפסוק כי את אשר יאהב ד' יוכיח מתפרש כמו שאתם מפרשים בעולם הזה התחתון, רק הפירוש הפשוט בעולם העליון כן הוא, כי את אשר יאהב ד' יוכיח היינו מי שאוהב את השי"י הוא מוכיח את השי"י למה הוא עושה כך לעולתו את בני ישראל, הלא טוב יותר לפרנס את העניים להיות להם לחם לאכול ובגד ללבוש, כי בזה יתגלה ויצא מכח אל הפועל הרצון של השי"י שהי' בעת בריאת העולם, שהי' מכוון הבריאה להטיב לבריותיו, ויתגלו מדת רחום וחנון בעולם, ועל כן בני היקר תזכור מהיום והלילה לבל לעשות כן להשיב תשובה כזו לפני, רק תתפלל עליו לפני השי"י ולהתווכח עם השי"י על זה כני"ל, ועל ידי זה תזכה להיות נכנס לטרקלין. ע"כ סיפור כפי מה שסיפרה הרב המגיד הק' זצוקללה"ה.

וראי לציין בזה מה שאיתו בספר גדולת יהושע ז"ל: שמעתי מפי הרבן החסיד מו"ה יודא יאמפלע ע"ה המלמד להועיל בישוב שעסבורג יצ"ו המו"ל ספר עמר נקא, שמעו מפי הר"ק אדמו"ר רבי יעקב משה סאפרין זצוק"ל מקאמארטא יצ"ו, שאביו הר"ק אדמו"ר רבי אליעזר צבי מקאמארטא ז"יע שלחו פה אל הר"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זעו"כיא לראות אצלו עבודתו בקודש, והגיע לשם על שבת תשובה, וכאשר הר"ק נטל את ידיו הקדושים לסעודה שלישית, הי' שעה חמישית אחריה, ואחר ברכת המוציא ואכילת כזית חלה התחיל לומר חידושי תורה, והארץ בדברי תורתו משך כמה שעות רצופות, לפני עם של חסידים ואנשי מעשה אשר מספרם עלה עד לכמה אלפים נפשות, והרה"ק הליב את הלבבות עד כדי התעוררות וכביות גדולות קורע לבבות, ובאמצע דבריו הק' היה צועק כמה פעמים: הלאי זאלן מיר זוכה זיין לכל הפחות צוצוקומען צום שאול תחתית! (הלאי שובתה לכל הפחות להגיע לשאול תחתית.) והבכיות הגיעו עד לב השמים, ונמס כל לב וידמע כל עין.

אחר אמירת התורה שהה הר"ק עם בני הקדוש רבי ליבעלע טווערטיק (הוא הר"ק אדמו"ר רבי יעקב ארי' לייב מטריסק ז"יע, חתן דודו הר"ק רבי יוחנן מאמאמטריקוויץ זע"כיא), והרה"ק רבי יעקב משה מקאמארטא הי' משתוקק מאד לדעת מה הי' הר"ק לחוש אל בני באזוני, וכאשר גמרו להתפלל תפלת ערבית נישא אל בניו הנ"ל, ושאלו אולי יועיל לגלות לו מה שלחש לו אביו הקדוש אחר אמירת התורה, ולא רצה לגלות לו, ולמחרת ביום ראשון בשבת הפציר בו עד הפנים, וכן לאחר כך ביום שני בשבת הפציר בו ולא הועיל, וביום שלישי בשבת הרבה להפציר בו עד בוש, וענה לו: און אויב איך וועל איך זאגן וועט איך מיר שוין גלייבן? והשיב ע"ז, מדוע לא אאמין אל דבר כבוד ראשון בשבת הפציר בו איך שאביו שאלו אז "האם הגיד כבר תורה", כי בשעת אמירת תורתו הי' כל כך דבוק בדביקות הקודש ותפוס בעולמות עליונים עד שלא הריגש בעצמו כלל אם הגיד כבר, והוצרך לשאול על זה, עכ"ל ספר גדולת יהושע.

המשך משבוע העליל'ט

היו זיהר בקריש ובתפלה וכי וא' תדי רשע בפני עצמן (אבות פ"ב מ"י"ג)

ואפשר לומר בהקדם מה דאייתא במדרש (ויק' פ"ד ס"ו) כי דעת אמות העולם שישאלו בטליו ברוב לגבייהו, כי אתם המעט מכל העמים, אמנם ידוע מדברי חז"ל (כתובות טו) דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואינו בטל ברוב, ואם כן כאשר ישראל יושבין במקומן אין חשש ביטול ברוב, דכל קבוע כמחצה על מחצה, אבל לאחר שגלו היו יידי ממקומם ושוב לא היו קבוע כמחצה על מחצה, ונתעורר הקושיא מדוע אינם בטלים ברוב האומות. וביאר החתם סופר בתורת משה (פ' משפטים) כתב ליתרין למה אין ישראל בטלים ברוב אומות, דרובא במקום שיש סברות וצדדים וטעמים לכאן ולכאן אזי אזלינן בתר רוב, אבל בדבר ברור וידוע לנו אפילו אלפי אלפים אומרים נגד הברור וידוע לנו אין שומעין להם, ואנו יודעין שה' אלהינו הוא אלהים אמת ותורתו אמת, על פי מה שבעינינו ראינו וקבלנו בסיני אז אין שייך לילך בתר רוב, וזה שאמר (שמות כג) לנטו"ח, פי בדבר שיש טעיה וצדדים לכאן ולכאן, אז אחרי רבים להטות, מה שאין כן בדבר ברור, עכ"ל. ובנוגע אלימלך (פ' במדבר) תירץ על פי מה דק"ל (ירד סימן צ"ב ס"ד) דבדבר הדבוק צריך הביטול כנגד כל הדבוק, וכאשר בני ישראל עושים רצונו של מקום, הרי הם דבוקים בהבורא ית"ש, וכשאנו דבוקים בו יתברך אינם יכולים לבטל אותו, עכ"ל.

וזה שהזכיר התנא היו זיהר בקריאת שמע, שיקבל עליו עול מלכות שמים ויירש בלבו אמונה שלימה באלהי עולם ויהיה ברור אצלו אחרותו יתברך שמו בלי שום ספק, ובתפלה, שהוא ענין דביקות, וכמו שכתב בנעם אלימלך (סרי"ג וצא) התפלה הוא לשון חיבור, כמו (בראשית ה) נתפולי אלהים נתפלת, כי על ידי התפלה זוכים לדביקות בהש"ת, ע"ש. ועל ידו זה אל תרשע בפני עצמן, כי אם האדם הוא בפני עצמו ובכוחות עצמו אז יש חשש שיתבטל ברוב רשעים ויך בדרכס ח"ו, אבל אם על ידי הזירות בקריאת שמע ובתפלה יהיה ברור אצלו אחרות הבורא ית"ש ויזכה לדביקות בה', אזי לא יהיה עומד בפני עצמו, וממילא לא יהיה רשע, שלא יתבטל ברוב רשעי אומות העולם ח"ו ולא יזמזם אחריהם.

וא' תדי רשע בפני עצמן

ותבאר על פי מה שכתב בבנייה לעתים (דרוש 20) כי עם היותו יתברך אלהי המשפט צדיק ישר ואלו עולתה בו, מכל מקום ברוב טובו גורא חכמתו כי בהגיע תורה איש ואיש להיות נידון על מעשיו, הוא יתברך יהיה לפני האיש ההוא כעין שאלה, על העשוי כך וכך מה יהיה דין ומשפטו, והוא עצמו אומר וגזור בפיו, הוא ראוי לכך וכך, ואז אומר הוא יתברך כן משפטך אתה חרצת הן לטוב הן למוטב. ועל זה אמר המשורר (תהלים לו) פי צדיק יהנה חכמה ולשונו תרבו משפט, כי הצדיק תורתו אומנתו, ותמיד הגייתה בפיו, וכשא לפניו יתברך לדין הקב"ה עושה לשונו ממש ודבר המשפט והפני הראוי להשעות לעוסק בתורה כמנהגו, ואומר לו תזכה בשפטך, וכן בהיפך (משלי יח) פי כסיל מחתה לו וירשיענו בהשפט, עכ"ל.

ובענין זה ביאר מרן הבעש"ט הקדוש ז"ע (הובא באוצר החיים פ' משפטים) במאמרם (אבות פ"א מ"ג) היו דן את כל האדם לכף זכות, דאשר רואה אדם דבר נבלה מאיש רשע שעבר עבירה חזקה ידין אותו לכף זכות, כי מצד רדיפת היצר הבורע בו עושה ומצד פחיתות חומריו העב שאינו יודע חומר האיסור, ובוה מציל גם עצמו מדין, כי באמת כיון שרואה דבר נבלה בחבירו ידע שיש בו בעצמו גם כן מעין דבר זה, שיש עליו דינים ומקטרגים, וכשימצא זכות לחבירו יהיה גם עליו זכות, עכ"ל.

וזה שאמר אל תהי רשע בפני עצמן, שלא תעשה את עצמן רשע, בפני עצמן, על ידי פסקי עצמן, כי בזה שלא תדין את חבירך לכף זכות ותחייבוהו כי לא טוב עשה בתוך עמיו, הרי את עצמן אתה מחייב ומרשע אם יבא ח"ו גם לידך דבר זה.

ב עוד יתבאר מאמרו ואל תהי רשע בפני עצמן, הדנה אמרו חז"ל (סוכה נ"ב) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, והיצר הרע מדי יום כיומו לובש פנים חדשות בערמיות ותחבולות שונות כדי להתגבר על

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המשך פרקי אבות שלח תשס"ה - בזומסב"ג

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

האדם ולהכשילו, אולם הקב"ה הוא ידע יצורו (תהלים ק"ד), ומבין נסיונות האדם והוא עוזר ומסייע לכל הבא ליטרה שיוכל להתגבר נגד כוחות היצר, וכדכתיב (תהלים כ) א' ישלח עוזך מקודש.

וא"י זללה"ה בייטב פנים (ההוה והדר אות כט) כתב שזהו בדין ובמשפט על פי התורה, דמלחמת היצר נגמה למשא הרובץ על כתפו של האדם, ועל פי חוקי התורה זה מצות פריקה לפרוק המשא מעל חבירו, ומצות טעינה להקים המשא עמו, והקב"ה שומר תורתו (ויחשבו ר"ה פ"א ה"ג), ואם האדם בא לטרה את עצמו מזהמת יצר הרע, הקב"ה עוזרו ופורק מעליו משא יצר הרע וחיילותיו, וכמו כן מפלא רצונו וטוען עמו משא מצות ומעשים טובים עליו, כי אי אפשר בלעדו ית"ש, כי יוכל מידו, עכ"ל.

אמנם יש להעיר בזה דבאמת מצד הדין הקב"ה כביכול פטור מפריקה וטעינה, דק"ל (חרי"פ סי' רע"ב ס"ג) זקן שאין דרכו לטעון ולפרוק הואיל ואינה לפי כבודו פטור, ובכן הקב"ה פטור מלעזור לאדם במלחמת היצר. אך כבואר שם, אם היה חסיד ועושה לפנים משורת הדין, אפילו היה נשיא הגדול וראה בהמת חבירו רובצת תחת משאה, פרוק וטוען עמו, ולפי זה אף שהקב"ה אינו מחויב לעזורנו מן הדין, מכל מקום הקב"ה שומר הברית והחסד ועושה לפנים משורת הדין, ועוזר הוא לאדם לפרוק משאו שיוכל להתגבר על יצרו. (ועין שו"ת מהוה ה"דיר"א בראש וד"פ ס"ט"ט). אך י"ל כי זה שהש"ת בא בעזר האדם לפרוק ולטעון עולו, והוא על דרך מאמרם (סוטה ה) במדה שאדם מורד בה מודדין לו, ורואק אם האדם עצמו אלוך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין, גם הש"ת נוהג עמו כן לפנים משורת הדין לפרוק משאו, אבל אם יאמר האדם אני עושה יתר מן החיוב, גם הקב"ה מתנהג כמתור, וכיון שהקב"ה פטור מדינא לפרוק ולטעון, אינו בא לעזרת האדם ללחום נגד היצר.

וזה שאמר ואל תהי רשע בפני עצמן, כלומר שאם תעמוד בפני עצמן בלי סיוע ומעלה חלילה תהיה רשע, כי בלי עזר אלהי ממעל לא יוכל להתגבר נגד כוחות היצר הרע אשר ארב וקם לו להכשילו ח"ו.

אמנם י"ל עוד באופן אחר קרוב לזה, על פי מה דפליגי בגמרא בס' שבת (נ"ב כ"ג) רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר מדליקין, וטעמא דרב אי משום בוי מצוה אי משום אכחשי מצוה, ולבסוף מסיק בגמרא אי הדלקה עושה מצוה מדליקין מנר לנר, ואי הנחה עושה מצוה אין מדליקין, דמכיון הדלקה לאו עיקר מצוה היא יש בה משום אכחשי או ביזוי מצוה, וק"ל הדלקה עושה מצוה ומדליקין מנר לנר, ע"ש. וכתב א"י זללה"ה בייטב לב (פ' מקץ) לרמז בזה בענין התורה והעבודה, הדנה יש בחכמים וצדיקים שתי מדרגות, יש מי שמחויב הטובה לעצמו ואינו משפיע לזולתו, משום שזה אצלו לבוין לירד להשפיע להנמוך ממנו, או משום אכחשי מצוה שעל ידי זה ימנע עצמו ממדרגתו, ויש שיעקר בעיניו להשפיע מתורתו ורצונו לזולתו אפילו לפחותי ערך, ואינו חש לא לבוין ולא משום אכחשי ממדרגתו, והנה נשמת ישראל קרוים נר ככתוב (משלי כ) נר ה' נשמת אדם, וזהו ענין פלוגתתן רב אמר אין מדליקין מנר לנר, מנשמת אדם וזולתו משום בוין או משום אכחשי, ושמואל אמר מדליקין, ומסיק אי הדלקה עושה מצוה מדליקין, היינו אם עיקר המצוה תליא בהדלקה שמדליק נשמת חבירו, ואף אם אחר כך נכבה ונופל חלילה ממדרגתו, טוב עשה להדליקו לפי שעה, אז מדליקין מנר לנר, אבל אי נכבה ונר, נר ה' נשמת אדם, מצוה להדליק וזולתו אם אחר כך נכבה ונר, נר ה' נשמת אדם ורשפי אש שלהבת אי הנחה קיימת לכל תרפנו, אז אין מדליקין דאיכא בירידתו ממדרגתו משום בוי ואכחשי ללא צורך, וק"ל מדליקין הדלקה עושה מצוה, עכ"ל.

ומעתה י"ל כי גם בזה מתנהג הקב"ה מדה כנגד מדה, שבאם האדם אינו משגיח על כבודו וממעט עצמו ממדרגתו בעבור זולתו ואינו חושש משום ביזוי מצוה, אזי לעומתו גם הקב"ה אינו חושש כביכול על כבודו ופורק וטוען עולו ומשמרו מן העבירה הגם שאינו לפי כבודו.

וי"ל בזה המשנה (אבות פ"א מ"ה) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, הכוונה כי מי שמזכה את הרבים ויורד ממדרגתו למען להשפיע עבור זולתו אפילו פחותי ערך, הרי מדה כנגד מדה הקב"ה מתנהג עמו כן ומשמרו מן העבירה, ועל כן אין חטא בא על ידו.

וזה שאמר אל תהי רשע בפני עצמן, כלומר אל תהי רשע על ידי שתהיה רשע בפני עצמן, כי באם תעמוד בפני עצמן ולא תשפיע לאחרים, חלילה לא יזכה לשמירת הקב"ה, ולא יוכל להתגבר נגד כוחות היצר.

אז יאמר על פי מה שכתב השל"ה הקדוש (פ' בחקותי) על הפסוק וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והאין אזכור, וקשה הא פסוק זה הוא ש נחמה ואיך הפסיק בזה בתוך הקללות, והתירוץ כי אף זה מתוכחת מוסר, כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא, לרשע בן צדיק שראה אביו מתנהג בחסידות, וכן אינו דומה מי שהוא דר במקום מוכרז למי שדר במקום תורה, ועל זה אמר אזכור לך את הדברים האלה שאתה מוצע אבות הקדושים, וגם הארץ אזכור לך נתתי לך ישראל שאינך מחכים, ובכל זאת לא הלכת בדרך טובה, עכ"ל. וזה שהזכיר התנא אל תהי רשע בפני עצמן, כי כאשר מרשיעין את הרשע אינם דנין אותו לכדו לפי מעשיו, כי אם מצרפים לו גם זכות אבותיו וזהו מתמירין עליו את הדין ח"ו.

ד עוד יתבאר על פי מה שכתב א"י זללה"ה בייטב לב (פ' בלק) לפרש המסורה אפס קצוהו תראה וכלו לא תראה, ואידך (שיר השירים ה טו) חכו ממתיקים וכלו מחמדים, וביאר על פי מה שכתב בישמח משה (פ' קרח) כי מצוינו כמה דברים שהן בעצמותן חריפים ומרים, כמו מלח ותבלין, אבל עם דברים אחרים הם טובים ולא יאכל תפל בלי מלח, וכמו כן נמצא בני אדם בתוך ערת בני ישראל שפעצמותן מרים לכאורה בלתי יפים, אבל בכללות ישראל כולם יפים, כי זה יש לו מדה טובה זו, וזה יש לו מדה טובה אחרת, זה עוסק בתורה וזה במצוות ומעשים טובים, ובכללות כל מילי דמיטב אתניהו ביה, עכ"ל. וזה שאמר בלק לבלעם אפס קצוהו תראה, שישים עינו הרע על קצתם, וכולו לא תראה שלא ישיגיה על הכלל כולו, כי הלא וכלו מחמדים, שבכללותם נמצא כל מיני מחמדים, אבל הקב"ה הפיר עת בלעם ולא השיגיה על פרטותן כי אם על התחברות כללותן, עכ"ל. וזה שאמר אל תהי רשע בפני עצמן, כלומר שלא תפרוש מן הציבור ותהיה עומד בפני עצמן, כי יש שבוה חלילה תחשב לרשע ח"ו, כי אין בשום אדם שלימות הנרצה, וידון אותך לכף חובה, אלא יצטרף עם כללות ישראל ואז כולו מחמדים.

ה עוד יתבאר בהקדם מה שכתב התוס' יו"ט (אבות פ"א מ"ב) על המשנה אל תהי כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, שאין רצונו לומר שעבודה על מנת לקבל פרס אסורה, שמכל מקום עובד ה' הוא, ומפני כן לא נמנעה התורה להודיע שכר ועונש, לא שאם יעבוד לתקות שכר ומניעת חיזק, אינו במעלה כמו העובד ממהבה שאין לו בעבודתו שום הנאה כלל, עכ"ל. אך כתבו המפרשים (הובא בייטב לב פ' ראה) שיש אופן שמותר לכחילה לכיון בעת העבודה בשביל שכר ועונש, וכמו שאמרו חז"ל (קדושין מ) לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת או לו שהכריע את עצמו לכף חובה, והיינו כי בשביל שכר ועונש יש רבים ודאי הוא נכון ורצוי לעשות, למען לא יכריע את העולם לכף חוב כי אם לכף זכות, להיות להם טוב עולם הזה, כי מקור הטוב רוצה להטיב לעולמו ולהצילם מכל רע, וזה עצמו הוא מצוה להציל נפשות מישראל, כדכתיב (ויקרא יט ט) לא תעמוד על דם רעך, וכל שכן שלא להיות גורם לו להרגו, וכל שכן לרבים ולכל העולם, עכ"ל.

וזה שאמר אל תהי רשע בפני עצמן, שידע האדם בנפשו כי בעת שמרשיע ח"ו אינו רשע בפני עצמו, כי הוא מכריע את כל העולם לכף חוב, ולכן צריך ליהרהר בכל מעשיו לעשות הטוב והישר בעיני ה' כי זה הוא המצוה.

צמצולי בלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" ע"י מבצע המוללים קרית יואל וחוה למראת ענינו של הרה"צ דברי צדק קרית יואל שליט"א
לחצרות הארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

הלכות תפלת הדרך (ב)

א) מעיקר הדין אין אומרים תפלת הדרך, אלא כשכבר יצא מן העיר, לממשל הנוסע מקרית יואל לברוקלין אומרה כשמחיל לנסוע על הסטעיט פאליס ראוד, והנוסע מברוקלין אומרה על הגשר שיוצא מברוקלין. והרבה נוהגין אם נוסע אחר תפלת שמו"ע, שאומר תפלת הדרך בכרכת שומע תפלה שבשמו"ע קודם כי אתה שומע.

ב) לכתחלה יאמר הברכה תיכף כשיוצא מהעיר [תוך פרסה הראשונה שמהויר לעיר], ועל כן אותן המתפללים שורית על הבא"ס, לא יאמרוה בכרכת שומע תפלה שבשמו"ע, שעד אז כבר נסע כמה פרסאות, אלא יאמרוה בתחלת נסיעתו תיכף כשיצא מהעיר.

ג) זהירות בתפלת הדרך המוכרז כפוסקים, 1) אם אפשר, יסמיכנה לברכה אחרת, כגון אחר ברכה אחרונה על משקה, או אחר אשר יצא, ואם אינו חייב בכרכת הג"ל, ויש לו בשמחה, יכול להסמיכה לברכת בירא מוני בשמים, ואם אין לו כלום מזה לברך, יכול לאמרה בלי סמיכות לשום ברכה, [ועדיף לאמרה תיכף כשיצא מהעיר בלי שייסמנה לברכה אחרת, ממה שייסמנה לברכה אחרת לאחר שכבר נסע כמה פרסאות]. 2) המנהיג קא"ה, עדיף שיעמיד הקאר בשעה שאומר הברכה, אבל אם יטרד עי"ו [או משום אשית רוצה להתאחר בנסיעה, או שעצם עמידת הקאר באמצע הראו"ד טורדתו] א"צ להעמידה. 3) מי שאינו נוסע בתדירות, אע"פ שיוודע הנוסח בעל פה, לכתחלה יאמרה מתוך הסיודור, וכ"ש אם אינו יודע הנוסח על בורי.

ד) אומרים אותה רק פעם אחד ביום, ואפילו אם נוסע למקום אחד ושוהה שם איזה שעות ואח"כ נוסע להלאה, [או חוזר לביתו] אינו אומר תפלת הדרך פעם שנית [אפילו כששכח לומר "ותחזירונו לשלום"], דכשאומרה בפעם הראשון נפטר כל הנסיעות שיעשה ביום זה.

ה) ומי שנוסע בכל יום, צריך לומר תפלת הדרך בכל יום, שאמירתה ביום אחד אינו פטור יום המחרת.

*****
מג"א (סקי"ד) דלא כט"ו (סקי"ו) וכן פסקו כל האחרונים (ומכללם הא"י רבה הפוסק והשערי דרך החיים ומשה ברוך וע"ו) וכתבו שבידיעב אם בדרך בביתו והי' מוחזק בוודאי שיצא, יצא ואינו חוזר ומבין.
נ הנה ידוע דברוקלין ומאנהעטן הם כעיר אחת לדין שבת, וכשהולך מזה לזה אין עושין עירובי תחומין, מ"מ לענין תפלת הדרך י"ל שאינם כעיר אחת (ולכ"מ דין תחום שבת יש דין של ריבוע הנהי, וע"י עשיית ריבוע לתוקלן ומאנהעטן נעשין כעיר אחת, כשאי"ל לשיא דמי תורה יש לתור דאין בהם דין ריבוע) ובפרט שכתב הא"א מבושטאטש (כ"ס ק"פ) שאם נוסע פרסה מצומצמת, ואם נחשב עיבור העיר כעיר לא יסע שיעור פרסה, מרדה המג"א שאין מצויף העיבור לעיר ואומר תפלת הדרך עיי"ש, והי' שכל דמי עיבור לעיר הנשנית לענין תחומין, לא יאמרו לדין תפלת הדרך לעיכובא והי' שהריבוע שמחבר מאנהעטן וברוקלין, אינו עושה שתיהם כעיר אחת לענין שלא יוכל לומר עדין תפלת הדרך, ובפרט שיש לצרף הסוברים וכל שהתחיל ליסע, אפילו כשהוא עדין תוך העיר יוכל לברך (וכ"פ הש"ת בס"ס הכריז יוסף, והמור תקיעה הנהיגין אר"י ע"ש), ולדעת הט"ו מברך אף קודם שהתחיל ליסע, ומכל הני טעמי יוכל לברך כשנוסע על הגשר היוצא מברוקלין.

ז בשלחן הטהור (מקאמארטא כ"ס ק"פ סעיף ג) פסק היוצא לדרך תפלת מקודם בצבור שימשיך עליו הזיור דשבתא ומכל תפלת הדרך בשומע תפלה, וכן הוא בחזון, ואם לא כלל ר"ל אם לא אמר בשומע תפלה (כ"ס ק"פ) כתב שבתא תפלת הדרך כע"ל, וכן ביסוד ושורש הבהרה (כ"ס ק"פ) כתב "הפרט שמבאר בטור ושר"ע שאין לאומרה רק אחר שהחיק בדרך והוא נגמ' דברכות, אך בוודאי הקודם מבואר בכמה מקומות שיעיקר תפלת הדרך קודם שיעצא לדרך [ומעיקר שם לשון חזון כ"פ בראשית ופ' ויהי, ועיי"ש מסקנתו], וכן בקב הישר (כ"ס ק"פ) כתב שבתא תפלת הדרך בביטוי קודם יציאתו לדרך, כמו שכתב בוודאי פרשת בשלה, וביא רבי פתח ואמר נכון מאוד להתפלל תפלת הדרך בביטוי קודם יציאתו ע"כ, ובציון דעת הט"ו (ק"פ) שיכול לאמרה בביטוי, ע"כ מקילין לאומרה בשמו"ע בשומע תפלה [בפרט כשיש חשש המבואר ב"ס"ג שכלל מן הנסיעה ישנם עירובי סביב, שיש החוששין וטורחין שאין אומרים כלל תפלת הדרך בכה"ג, אף שהמנהג פשוט שלא לחשוש ע"כ ועמו שהובא לעיל, מ"מ בכה"ג בוודאי יש מקום לומר שערף לאומרה בשמו"ע בשומע תפלה שבכה"ג ליכא חשש בריכה לבטלה] (כתב בספר מלואת חיי וז"י ע"ש שפירג בעל רבי יואל י"ע נהג לאומרה בבית שומע תפלה).

ח לחוש להפוסקים הסוברים שלאחר נסע פרסה אחד שוב אינו מברך תפלת הדרך [אבל בדיעבד אם שכח מלאומרה תוך פרסה הראשונה אומרה א"כ].
ט שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג) וכל האחרונים (ע"י בקצות השלחן ס"ו ס"ז בבדי"ש סק"ו מ"ש בענין לו ולדעת הנהיג שיסודו יש להספיק בני הגהות חת"ו) וכל האחרונים (אפילו כשיודע הנוסח עיי"ש).

י שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג) חוץ אם הי' בדעתו להשאיר שם עד למחר, ואח"כ נמלך תסע משם ביום זה, שאז צריך לומר תפלת הדרך פעם שנית, שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג).

יא כן פסק בספר אהלך באמתך (להגותו בעל בלע הגמרא ז"ל בפרק ט"ו סעיף ל"ט).
יב מג"א (סקי"א).

יג וכמבואר בשו"ע (א"ח ס"ק ז) שכל תפלה שלא אמרה שלשים יום צריך לאומרה לכתחלה מתוך הסיודור, (ועיי"ש בב"ב סק"א) ואפילו כשיודע הנוסח עיי"ש.

יד שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג) חוץ אם הי' בדעתו להשאיר שם עד למחר, ואח"כ נמלך תסע משם ביום זה, שאז צריך לומר תפלת הדרך פעם שנית, שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג).

טו וכל האחרונים (ע"י בקצות השלחן ס"ו ס"ז בבדי"ש סק"ו מ"ש בענין לו ולדעת הנהיג שיסודו יש להספיק בני הגהות חת"ו) וכל האחרונים (אפילו כשיודע הנוסח עיי"ש).

טז שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג) חוץ אם הי' בדעתו להשאיר שם עד למחר, ואח"כ נמלך תסע משם ביום זה, שאז צריך לומר תפלת הדרך פעם שנית, שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג).

טז שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג) חוץ אם הי' בדעתו להשאיר שם עד למחר, ואח"כ נמלך תסע משם ביום זה, שאז צריך לומר תפלת הדרך פעם שנית, שר"ע (סקי"ד ו) (סקי"ג).

דברות קודש מוכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (המשך מעמוד העבר)

עוד י"ל בבבארי המשנה, ואל תהי רשע בפני עצמך, על פי מה שאמר כ"ק מרן ד"ו זללה"ה ברדשה לפני ימות הקיץ (פ' בלק ט"ו תש"ו לפ"ק) וז"ל: **מנין פארט אוועק פון די חברותא, מנין פארט אוועק פון ביהמ"ד אין פון די סביבה, אבער פון דויליגן באשעפער פארט מנין נישט אוועק, עכד"ה**.
ול"פ של כוונה זו והודי התנא, אל תהי רשע בפני עצמך, כלומר שגם בחיובך בפני עצמך, יושב לברך במקום אין רואה, אל תהי רשע, ותתנהג באופן הישר והרצוי בעיני אלקים, ועלולם היא אדם ירא שמים בסתר כנגלו.

וכתב א"ו זללה"ה בייטב לב (פ' שמיני) על המדרש (תק"ד פ"א ס"ג) ויהי בנסוע הארון ספר חד, מן ויהי בנסוע עד ובנוחה ספר חד. הכוונה בזה לרמוז, כי בשבתו בביתו עד ויהי בנסוע ספר חד, ויהי בנסוע ספר חד, מיוחד, כלומר הנהגה מיוחדת על פי ספר התורה, לא כמו בביתו, כי בביתו נקל ללמוד ולהתפלל בכוונה ובכל עת שירצה, לא כן בדרך שהוא מוטד, וכמו כן ובנוחה באיזה מקום באמצע מהלכו הנהגה מיוחדת, והכוונה בזה שהיה כוונתו זכה ורצויה בכל דרכיו ובכל מעשיו לשה"ה לברו, עכ"ו. ולדרכינו י"פ ובנוחה ספר חד, לרמוז על הזמן שהוא נוסע למנוחת נפשו, ספר חד, הוא הנהגה מיוחדת בפני עצמו לא כמו בביתו.

הנה ימי הקיץ ממשמשין ובאים, והכל כמנהג המדינה (בכא פ"ע"א ק"ג), ונוסעים למנוחת הקיץ למנוחת הנפש, וצריך שיהיו דבריו הקדושים נגד עיניו, "מען פארט טאקע אוועק פון דערהיים, מען פארט אוועק פון די חברותא, מען פארט אוועק פון די סביבה, אבער פנים רבנו של עולם פארט מען נישט אוועק", כי מלא כל הארץ כבודו ית"ש, וצריכים להשיגה שלא לזלזל ח"ו בשום דבר ממה שנוהגים בזה בכל ימות השנה, הן בעניני כשרות, והן בעניני צניעות וכדומה. ובפרט יש לעורר אלו שהולכים לקנות בחנויות הגדולים יחד עם הבנים והבנות, שמקומות הללו מסוכנים מאד ברוחניות, ועלולים הם להכשל בראיות אסורות ר"ל, ואיזה חינוך הוא להם כאשר רואים שמקילים בענינים אלו בחדשי הקיץ.

גם יש לעורר על מה שנפוץ לאחרונה מתאונת אמעריקא, לבקש אמצעים להוסיף תאוה על תאוותו, כאשר הולכין על שפת הנהר וטורחים להשיגה על צלי אש כל המשפחה יחד הגדולים עם הקטנים, (תקרא פ"ק"ק"ג ב"ג), אשר חוץ מן החששות שיוכל להיות מזה, באם נצלה על אש על שער, שיוכל להיות תפילות אסורות וגם חתיכות נבילות וטריפות ממש ח"ו, אמנם גם אם יהיה בתכלית הכשרות, אתממה ואומר וכי אין לו תנור וכיריים בביתו עד שהוא צריך ללכת בחוץ ולאכול בשוק, ודאי אין זה כי אם לילך אחרי ההבל בנימוסי אמעריקא הרבונת התאוה.

ואומר ועודא שמתקבץ אמו"ר זללה"ה, כי בעיר סיגוט היה מקום מיוחד שהיה נקרא "דאס פלאץ", ושם היה שוק העיר שמעבדו כל הכפריים ומכרו פירות וסחורה וכדומה, פעם אחת ראה ק"ו הייטב לב זללה"ה דרך חלקו ביתו כי בחור אחד מהלמדי הישיבה בא משם, קרא לו הייטב לב ושאל אותו מהיכן הוא בא, הלה נבטייש והודה ואמר שבא ממקום ההוא, שאל לו מה עשה שם, אמר לו שגנה פירות "פלומען", שאל לו אם אכלהו, ענה בחיוב, שאל לו הייטב לב בלש"ק "דארט אויפן פלאץ צווישן די פיינער און די גרייטע האמטן גמאכט א בריכה", אתממה, והכלו על על לחי. ולענינו הנה לא תאסוד בזה את האנשים שהולכים לאכול על שפת הנהר, שהם חלילה אוכלים בלא ברכה, אבל הכי באותו מקום כן הגרים והקירות ראי לברך את שם ה', אתממה.

ק"ו הקדושה יום טוב זללה"ה אמר פ"ע"א, כי בעת שקורין פרשת נשא, כבר יאחזמו רעד, ובני מעיו מסתובבין מפחד יום הדין הממשמש ובא. מורי ורבותי כבר אנו עומדים שני שבועות אחר פרשת נשא, ועלינו להשיג בכל מעשנו ודרכינו בזמנים הללו שיהיו משמשין כהכנה לקראת יום הדין, ושלא לבטלם לריק ח"ו.

וא"ל בני אדם שמשפחותיהם נוסעים מתוך לעיר, והם נשארים לבדם בעיר על משך ימות השבת, יש להם להזהר ביותר בכמה דברים. ראשית כל, הזמן הפנוי בלילה בלא טירדת המשפחה יש למלאות בלימוד התורה ויהיה עצמו מן הבטילה, ושיגישו שלא יאחר זמן השכיבה, וכאשר שומעו לפרש מאמרם השכמת בית המדרש שחירות ערבית, ולכאורה צ"ב התינה השכמה בשחרית זה מובן, אבל איזה ענין השכמה בשערית, אך הענין מובן שיהיה להקדים זמן שכיבתו בלילה בכדי שיוכל להשיג בבוקר, ונמצא שהשכמת שחרית תלוי בערבית, וזה יהיה לו סגולה ושמירה שלא ליפול בעצת היצה"ר רח"ל.

ובדיעבד סוף השבוע נוסעים למקומות נופש מתוך לעיר, יש להשיגה שלא לנסוע ביחידות, ומלבד שיש בזה מצוה של גמילות חסד, הוא שמירה גדולה בגשמות וברוחניות. וגם על אם הדרך לא יבטל הזמן, יש כמה מני טעמים, אך אחד יבחר לעצמו מה שרוב חפץ, שיעורים כסדרן אם בגמרא או בחומש רש"י או אפילו בספרי גדולים וצדיקים ואפילו ז"ל ומלא את הזמן בדברי תורה בלכתך בדרך.

וגם בשבתו עם משפחתו בימים הללו, ובפרט אם הולך להנפש על משך איזה שבועות, ימלא את הזמן בקביעות שיעורים לחורה ויחיב דעתו בתכמה, ובעיקר שיש עינו בחינוך הבנים והבנות, להראות להם אותות אהבה וחיבה, ולא על ידי האויספולגונג' מנינים שונים, רק ידבר עמהם וישאל אותם על לימודם ועל תלומדם, וישיירי בלבם אהבת תורה ויראת שמים, וכן יקבע לו עת ללמוד עמהם באשר יש לו זמן מיוחד הראוי להם יותר משאר ימות השנה.

עומדים אנו בפרשת שלח שנת תשס"ח לפ"ק, זה שלשים שנה מפרשת שלח שנת תשל"ח לפ"ק אשר בימים ההם אור כ"ק מרן ד"ו זללה"ה נכבדו חלצני במלחמת ה' בגבורים, וקרא את כל הציבור לאסיפה רבת, שחדרת קודש נאספו כל הציבור ודרש בארית כוחותיו דבריו הקדושים מהלכות אש, חיל ורעדה אחו כל הציבור הנאספים בשמעם דברו כי האבות הקדושים נמצאים כאן, ונודע כי מרן הקדוש ז"ל לא היה מגום ומדבר בלישון גדולות, ואם אמר כך ודאי שראוה כן באנו עיניו, והשפיע התנוונות גדול בכל הנאספים, באותה שעה ייסד וכוונת המוסד קרן הצלה לחיזוק ולביסוס המוסדות הק' בארה"ק. וזכר המעמד לא ימוש לעולם מנגד עיני הנוכחים. ולעת כזאת אשר נתגלה לעין כל כי דבר אחד מדבריו הק' לא נפל ארצה, כנראה היום בחוש המצב של המוסדות בממשלת הרושעה לגיוורותיהם של סדרי הלימודים. צריכים אנו לשנן ולמסור זאת לפני בנינו ובנינו גרשי הקודש מאז בימים ההם בזמן הזה, ולקבל על עצמנו לעשות כל מה שיכליתנו וכל בערות ה' בגיבורים ולחזק את כל המוסדות הק' ההולכים לאור תורתו, ואל שיהיה לנו בעניני אמונה ויראת חינוך וטהור בארה"ק.

השי"ית יתא בעזרתנו עד דבר כבוד שמו, שיעברו חדשי הקיץ בלי שום פגע ומכשול, וה' ישמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.